

Svalöf Weibull AB
268 81 Svalöv

Avsiktlig utsättning av genetiskt modifierad vårraps (*Brassica napus*) 1997

Svalöf Weibull AB (nedan kallat bolaget) har i skrivelse den 11 mars 1997 ansökt om tillstånd att under 1997 genomföra följande avsiktlig utsättning:

- Framtagning av förädlingslinjer av genetiskt modifierad vårraps, som med hjälp av genteknik tillförts gener för glufosinatammonium-tolerans (herbicidtolerans). Utsättningen kommer att utföras på fastigheten Norra Svalöv 22:4 i Svalövs kommun.

Remissinstanser

I ärendet har följande remissinstanser beretts tillfälle att avge yttrande:

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtodlingslära

Lunds universitet, Avdelningen för teoretisk ekologi

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Naturskyddsföreningen (SNF)

Yttrande har inkommit från:

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Gentekniknämnden och Naturvårdsverket har därefter beretts möjlighet till samråd angående detta beslut. Enligt 10 § förordningen (1994:901) om genetiskt modifierade organismer har Europeiska gemenskapernas kommission underrättats om ansökningarna.

Risikoförebyggande åtgärder

Av bolagets ansökan framgår följande i fråga om risikoförebyggande åtgärder:

- I syfte att minimera pollenspridning kommer utsättningen att omges av en åtta meter bred skyddsård bestående av omodifierad raps.

- Ett avstånd om 450 meter till närmaste odling av oljeväxter kommer att upprätthållas.
- Under odlingssäsongen kommer utsättningsplatsen regelbundet att inspekteras och all förekomst av spillraps och närbesläktade korsblommiga arter (*Brassica*- och *Sinapis*-arter samt åkerrättika, *Raphanus raphanistrum*) som uppkommer inom ett avstånd av 50 meter från ytterkanten av skyddsbården kommer att förstöras före blomning med lämplig metod.
- För att minimera spridning av transgent frö i samband med sådd och skörd kommer följande åtgärder att vidtagas:
 - Såmaskinen som används till sådden av det modifierade fröet kommer att tömmas och rengöras på platsen. Överblivet transgent utsäde kommer att destrueras.
 - Det transgena fröet kommer att skördas med försöksskördetröska. Skyddsbården runt utsättningen samt parcellerna som inte kommer att användas vidare i förädlingssyften kommer att slopningströskas.
- Frö från skyddsbård och slopade parceller från utsättningen kommer att destrueras genom förbränning.
- Spillfrö kommer att lämnas på markytan för att gro, därefter kommer uppkomna spillplantor att förstöras genom mekanisk bekämpning. Plöjning av utsättningsytan kommer inte ske under hösten 1997 utan under våren 1998. Därefter kommer marken åter att ingå i den normala växtföljden vilket innebär att de fyra efterföljande grödorna inte utgöres av oljeväxter.
- Utsättningsplatsen kommer att kontrolleras beträffande förekomst av spillplantor under de följande fyra åren. Uppkomna spillplantor kommer att oskadliggöras före blomning genom lämplig metod.

Tidigare försöksresultat

Enligt bolaget har inga tidigare utsättningar med den aktuella genetiskt modifierade vårrapsen skett.

Remissinstansernas synpunkter

Lantbrukarnas riksförbund

LRF anser att forskning och praktisk prövning som ökar kunskapen om hur transgena växter fungerar och hur gener kan spridas är nödvändig för att kunna bedöma eventuell kommersiell användning. LRF motsätter sig inte försöken under förutsättning att fribelägenheten är 500 m, att frön inte används som livsmedel, att fröpressrester inte används som djurfoder och att utsättningen övervakas i minst fyra år.

Samråd

Gentekniknämnden har vid samråd anfört att nämnden inte har några invändningar mot verkets förslag till beslut. Vid samråd anför Naturvårdsverket att verket inte finner anledning att motsätta sig den aktuella försöksutsättningen.

Skäl för beslutet

Enligt 6 § lagen (1994:900) om genetiskt modifierade organismer får avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer endast ske efter tillstånd enligt denna lag.

I 7 § nämnda lag stadgas att ett tillstånd får lämnas endast om den verksamhet som ansökan avser är godtagbar från miljö- och hälsoskyddssynpunkt och etiskt försvarbar.

Enligt 20 § förordningen (1994:901) om genetiskt modifierade organismer utgör Jordbruksverket tillståndsmyndighet ifråga om verksamhet av aktuell art.

Jordbruksverket gör följande bedömning ifråga om sökt avsiktlig utsättning under 1997.

Den aktuella grödan, vårraps, har med hjälp av genteknik tillförts gener för tolerans mot ogräsbekämpningsmedlet glufosinatammonium (herbicidtolerans). Herbicidtoleransen bedöms inte ge vårrapsen ett ökat överlevnadsvärde utöver att klara bekämpning med herbicider innehållande glufosinatammonium som aktiv substans. Denna egenskap kan påverka växtens värde som gröda, men bedöms sakna relevans för växtens överlevnad i naturen.

I ansökan uppger bolaget att alla spillplantor av raps och närbesläktade vilda arter som upptäcks i försöksområdet under växtsäsongen inom ett avstånd om 50 meter från skyddsårdens ytterkant kommer att förstöras före blomning. Detta förhindrar således frösättning och minimerar därigenom risken för spridning av de introducerade generna.

Den av bolaget föreslagna skyddsåtgärden för att minimera pollenspridningen utgörs av en åtta meters bred ård av omodifierad raps. Jordbruksverket anser dock att krav på en ård om tio meter är erforderlig för att andelen uppfångat pollen skall bli så stor som möjligt.

Bolaget uppger att utsättningsplatsen kommer att bevakas under fyra år och all uppkomst av spillplantor på platsen kommer att förstöras innan blomning genom lämplig bekämpningsmetod. Detta tillsammans med det faktum att normal växtföljd kommer att ske på den aktuella utsättningsplatsen under dessa fyra åren bedöms tillräckligt för att förhindra oavsiktlig spridning av de introducerade generna.

Någon risk för människors och djurs hälsa vid odling av den genetiskt modifierade vårrapsen bedöms inte föreligga då vårrapsen inte är avsedd att användas som föda eller foder.

Med hänvisning till det ovan anförda och vad som i övrigt framkommit av utredningen i ärendet bedömer Jordbruksverket att utsättningen, om den och hanteringen i övrigt av den genetiskt modifierade vårapsen och den omodifierade rapsen i skyddsårderna genomförs i enlighet med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna och med iakttagande av de åtgärder som framgår av nedan angivna villkor, är godtagbar från miljö- och hälsoskyddssynpunkt. Jordbruksverket anser vidare att utsättningen är etiskt försvarbar.

Beslut

Jordbruksverket beslutar att meddela bolaget tillstånd att under 1997 genomföra sökt avsiktlig utsättning av den aktuella genetiskt modifierade vårapsen. Som villkor för tillståndet skall gälla att utsättningen och hanteringen i övrigt av den aktuella genetiskt modifierade vårapsen och den omodifierade rapsen i skyddsårderna skall utföras i enlighet med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna, om ej annat framgår av nedan angivna villkor:

1. Utsättningsytan, vilken inkluderar skyddsårderna, skall mätas ut i förhållande till fasta punkter i landskapet så att den alltid kan återfinnas.
2. Bolaget skall ge försöksutförarna noggranna skriftliga instruktioner för utsättningsens utförande och skötsel, särskilt beträffande skörd och efterbehandling av utsättningsytan. En kopia av de skriftliga instruktionerna skall sändas till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.
3. Inom en vecka efter det att sådden slutförts, av såväl den genetiskt modifierade rapsen som den omodifierade rapsen i skyddsårderna, skall anmälan om detta ha inkommit till Jordbruksverket.
4. En skyddsård om 10 meter omodifierad raps skall omge den genetiskt modifierade rapsen. Skyddsårderna skall sås så att den blommar samtidigt med den genetiskt modifierade rapsen.
5. Alla plantor av raps, rybs och närbesläktade korsblommiga arter inom *Brassica*- och *Sinapis*-släktena samt åkerrättika (*Raphanus raphanistrum*) som etablerar sig på ett avstånd upp till 50 meter från ytterkanten av den skyddsård som avses i villkor 4 skall förstöras före blomning med lämplig metod.
6. Utsättningsytan skall omedelbart efter skörd bearbetas grunt för att mylla ner drösade frön, så att de inte är lättåtkomliga för fåglar och även för att stimulera frönas groning.
7. Registrering av uppkomna rapsplantor på utsättningsytan under de angivna fyra åren efter utsättningsens genomförande skall årligen, senast den 31 december, rapporteras till Jordbruksverket.

8. Den genetiskt modifierade rapsen och den omodifierade rapsen i skyddsbården skall efter skörd destrueras, om inte nämnda raps skall användas vid fortsatt växtförädling, för utsädesuppförökning, för tekniskt bruk eller för kvalitetsanalyser av i rapsen ingående beståndsdelar. Uppgift om hur hanteringen av den skördade rapsen skett skall ingå i rapporten till Jordbruksverket enligt villkor 10 nedan.
9. Anteckningar skall föras löpande om vidtagna åtgärder och gjorda observationer i utsättningen. Dessa uppgifter skall ingå i rapporten till Jordbruksverket enligt villkor 10 nedan.
10. En rapport från utsättningens genomförande och bolagets slutsatser därav med avseende på risker för människors och djurs hälsa samt miljön skall ha inkommit till Jordbruksverket senast den 31 december 1997.
11. Bolaget skall skriftligen informera den aktuella kommunen samt genom massmedia lokalt informera allmänheten om den planerade utsättningen. Kopior på den genomförda informationen skall ha inkommit till Jordbruksverket innan utsättningen påbörjas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas genom skrivelse till länsrätten i Jönköpings län. Skrivelsen skall ställas till länsrätten men skickas eller lämnas till **Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping**. I skrivelsen skall anges vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som begärs. Överklagandet skall ha kommit in till Jordbruksverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Detta ärende har avgjorts av generaldirektören efter föredragning av handläggaren Robert Andrén. I ärendets slutliga handläggning har även deltagit avdelningschefen Carl Johan Lidén, enhetscheferna Evert Jonsson och Ellinor Persson samt handläggaren Torkel Fagerlund.

Svante Englund

Robert Andrén

Övriga upplysningar

Utöver vad som anges i ovan angivna villkor får Jordbruksverket erinra om de aktsamhetskrav som föreskrivs i 4 § lagen (1994:900) om genetiskt modifierade organismer och i 14-16 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:45) om genetiskt modifierade växter.

Jordbruksverket vill därjämte framhålla att ett tillstånd av aktuellt slag inte innebär ett ställningstagande till en eventuell kommande ansökan om marknadsgodkännande.

Slutligen vill Jordbruksverket upplysa om att ett tillstånd av aktuellt slag får, enligt 11 § lagen om genetiskt modifierade organismer, återkallas om någon av de väsentliga förutsättningarna som förelåg när tillståndet meddelades inte längre föreligger eller om något krav som är av särskild betydelse inte har följts.

Kopia till

Gentekniknämnden

Naturvårdsverket

Kemikalieinspektionen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtförädling

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för växtodlingslära

Lunds universitet, Avdelningen för teoretisk ekologi

Stockholms universitet, Enheten för populationsgenetik

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

Naturskyddsföreningen (SNF)